

KÄRÄJÄSALEISTA JA TURUILTA KUULTUA

“Esityksen tasoa on
pidettävä sopimuksen
luonnollisena
edellytyksenä”

Miten huonosti bändin pitää soittaa, jotta tilaajalla on oikeus purkaa sopimus?

Tekeekö laskun lähettäminen tilaajalle muusikosta yrittäjän? Näihin kysymyksiin tuomioistuimet ja verottaja ovat äskettäin ottaneet kantaa.

Bänditoiminnassa sattuu joskus, että ohjelman tilaaja keikan jälkeen ilmoittaa olleensa tyytymätön soittoon ja pyrkii leikkaamaan palkkiota pienemmäksi. Samalla perusteella on myös peruttu sovitut keikkoja. Jos keikkailu on tapahtunut työsuhteessa eli normaalisti verokortilla ohjelmatoimiston kautta, tällaiset pyristelyt ovat yleensä laittomia. Normaalisuhteen laatu vaihtelut eivät riitä palkkion alentamiseen eivätkä käytännössä koskaan työsuhteisten keikkojen purkamiseen.

Mutta entä jos bändi toimiikin yritysmuodossa ja tilannetta katsotaan yritysten välisen sopimuksen perusteella?

Huonosta soitosta oikeuteen

Helsingin hovioikeudesta saatiin äskettäin tuomio asiassa, jossa toiminimellä toimiva muusikko oli sopinut ohjelmatoimiston kanssa toiminimen pyrittävän bändin esiintymisestä laivalla. Ohjelmatoimisto purki sopimuksen mukaiset keikat kahden illan jälkeen sillä perusteella, että yhtyeen esiintyminen ei ohjelmatoimiston ja varustamon mielestä vastannut edellytettyä laatutasoa. Henkilökunta ja asiakkaat olivat ohjelmatoimiston mukaan antaneet poikkeuksellisen paljon negatiivista palautetta, jo ensimmäisestä esiintymisillasta lähtien. Kolmantena päivänä ohjelmatoimiston edustaja ehdotti yhtyeelle, että siihen otettaisiin neljäs soittaja. Tähän yhtye ei ollut suostunut, vaan oli hakenut kampeensa laivalta. Ohjelmatoimiston mielestä toiminimi/bändi oli syllistynyt sopimusrikkomukseen.

Muusikoiden mielestä ohjelmatoimisto oli purkanut sopimuksen ilman hyväksyttävää syytä. Yhtyeen esiintyminen oli sopimuksen mukaista, ja muut seikat, kuten kokoonpano, soittimet ja ohjelmisto, oli selvitetty tarkoin asianosaisille. Ohjelmatoimisto ei ollut reklamoinut väitetyistä virheistä ennen sopimuksen purkaa, eikä yhtyeellä näin ollen ollut edes mahdollisuutta korjata mahdollisia puutteita. Yhtyeen mielestä yleisön palaute oli ollut positiivista.

Asiassa esitettiin todistelua puolin ja toisin laivahenkilökunnan reaktioista ja muusikoiden ammattitaidosta. Selvisi, että kyseessä olivat kymmeniä vuosia alalla toimineet muusikot. Yhtye oli julkaissut myös studiolevyn. Ohjelmatoimiston ehdotus uuden, yhtyeen ulkopuolisen basistin ottamisesta bändiin oli tehty kolme–neljä tuntia ennen laivan lähtöä, eikä tällaiseen ehdotukseen voitu mitenkään sillä aikataululla suostua. Ohjelmatoimiston todistajan mukaan ”kokoonpano oli kuulostanut aika hirvittävältä” ja pahin ongelma oli ollut basson ja kosketinsoittajan rytmityksessä.

Hovioikeus oli soiton tasosta sitä mieltä, että vaikka tällaisesta asiasta ei ollut sovittu eikä voitaisikaan sopia kirjallisesti, on tasoa pidettävä sopimuksen luonnollisena edellytyksenä. Yhtye oli tässä tarkoituksessa toimittanut ohjelmatoimistolle ääninäytteen esittämästään musiikista, joten ohjelmatoimiston on pitänyt tuntea yhtyeen musiikillinen taso, joka on sinänsä olennainen ja sopimuksen purkamiseen oikeuttava seikka. Hovioikeuden mielestä esitetty näyttö ei riittänyt osoittamaan yhtyeen musiikilliseen tasoon perustuvan purkuperusteen olemassaoloa. Ehdotus muuttaa yhtyeen kokoonpanoa ei myöskään ollut yhtyettä velvoittava niissä olosuhteissa, joissa se oli tehty. Yhtyeen ei niin ikään ollut näytetty rikkoneen sopimusta sillä perusteella, että se oli jättänyt työn kesken.

Hovioikeus piti voimassa käräjäoikeuden tuomion, jossa toiminimelle tuomittiin vahingonkorvausta sopimuksen purkamisesta ilman hyväksyttävää syytä. Ohjelmatoimiston maksettavaksi tulivat lisäksi oikeuden-

käyntikulut käräjä- ja hovioikeudessa.

Jutussa on huomion arvoista se, että musiikillista tasoa pidettiin ilman muuta mahdollisena purkuperusteena yritysten välisissä sopimuksissa. Työsopimussuhteissa purkumahdollisuus tällaisilla perusteilla tulee kyseeseen vain erittäin poikkeuksellisissa tapauksissa, tuskin koskaan.

Toiminimi soittaa

Vanhat muistavat, miten vaikeaa oli 80-luvulla saada verottajaa uskomaan, että firma soittaa. Sitemmin tulkinnot väljentyivät, tuli ennakkoperintärekisteri, ja yrittäjyyttä suositettiin kaikin tavoin niin, että monet alkoivat puhua pakkoyrittäjyydestä. Musapuolella se tarkoitti sitä, että keikkoja ei ollut tarjolla yksittäisellekään muusikolle, ellet pystynyt laskuttamaan toiminimellä. Haittapuolena oli tietenkin työsuhte- ja työsuhteperustaisen sosiaaliturvan menetys, mutta ehkä leivän syrjässä kuitenkin pysyttiin.

Yrittäjyysinnostuksessa ja toiminimiä perustettaessa kannattaa muistaa, että työsuhteen tunnusmerkit ovat edelleen samat eikä työsuhdetta voi nytkään muuttaa yrittäjä- tai toimeksiantosuhteeksi pelkällä toiminimellä laskuttamisella. Tästä on osoituksena verottajan omaksuma kanta, jonka mukaan ohjelmatoimisto ei voi maksaa saman bändin samasta keikasta jollekin bändin jäsenelle verokortilla palkkaa ja jollekin toiselle toiminimenä laskun mukaan. Tämä on sinänsä johdonmukainen kannanotto tilanteessa, jossa kyseessä on ilmiselvästi työsuhteinen työ. Jos tällaisessa tilanteessa laskutus ja verokorttityö ovat pyörineet jo pitkään rinnakkain ja ohjelmatoimistoon tulee vaikkapa verotarkastus, on lähes varmaa, että toiminimityö katsotaan työsuhteiseksi työksi. Tällöin työnantajakäytännön maksuun. Jos pidättämättä jätettyjä ennakonpidätyksiä ei saada työnantajalta perittyä, verot tulevat viime kädessä työnantajan maksettaviksi, mikä voi olla monelle toiminimen haltijalle ikävä yllätys. ■